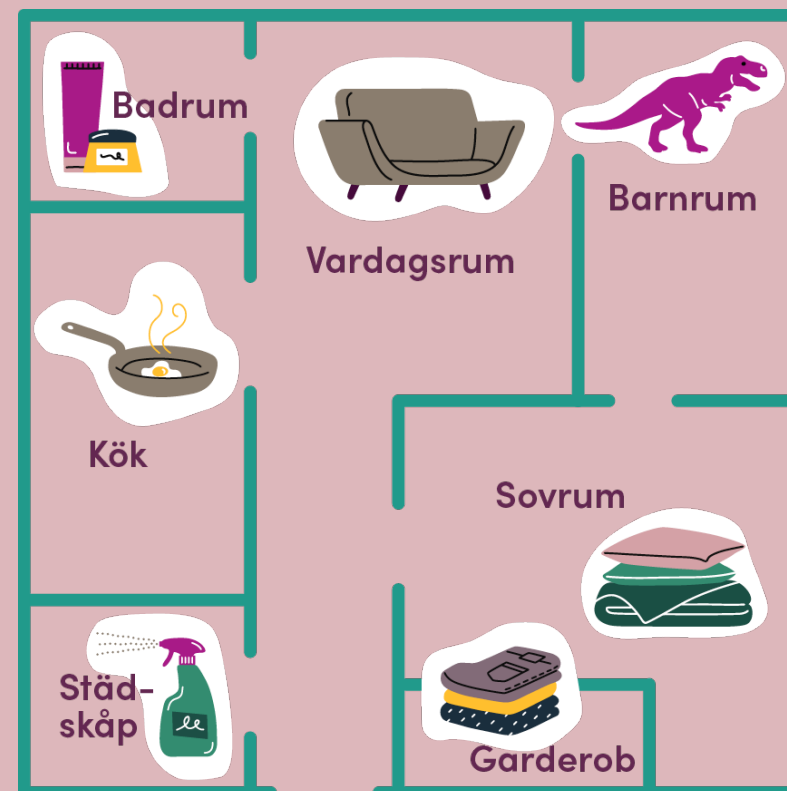

Mitt kemikaliesmarta hem – en studiecirkel genom 6 rum

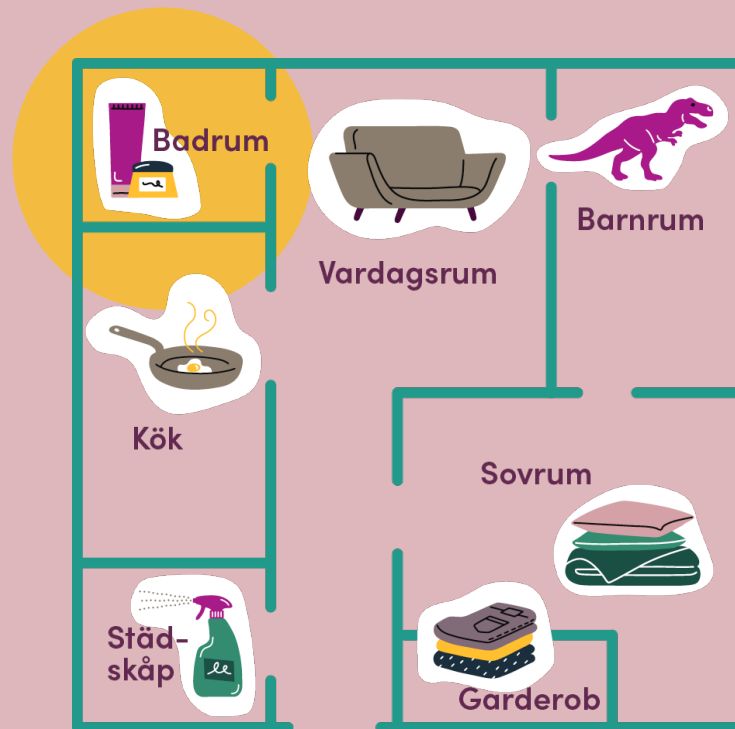
DEL 3: Badrummet

Välkomna!

DEL 3

Badrummet

Syfte och mål

Syfte med studiecirkeln:

Lära oss olika sätt att minska vår exponering för skadliga kemikalier i hemmet.

Mål för dagen:

Att kunna identifiera möjliga källor för skadliga kemikalier i badrummet och känna till åtgärder som kan minska exponeringen.

Dagens upplägg:

1. Incheckning
2. Badrummet
3. Hormonstörande ämnen
4. PAUS
5. Fördjupning av tips badrummet
6. Miljömärkningar eller greenwashing
7. Avrundning och till nästa träff

Under träffen:

Vi lär
tillsammans!

Ställ gärna
frågor genom
att räkka upp
handen.

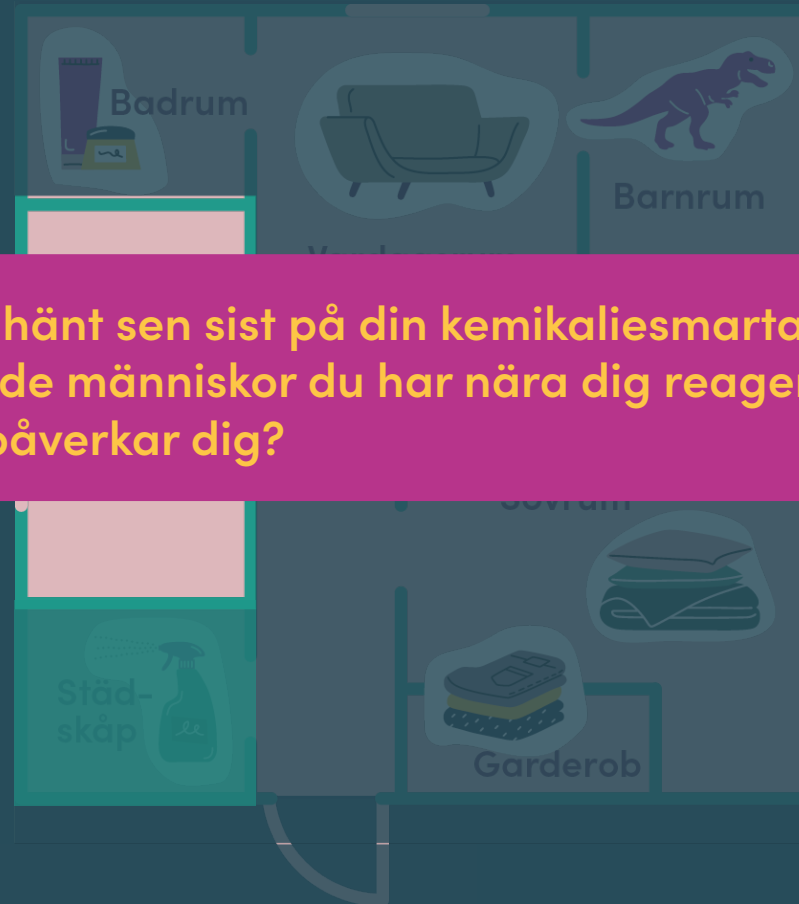
Vi parkerar
frågor som kan
tas upp senare.

Vi kommer ta
en paus i
mitten av
träffen!

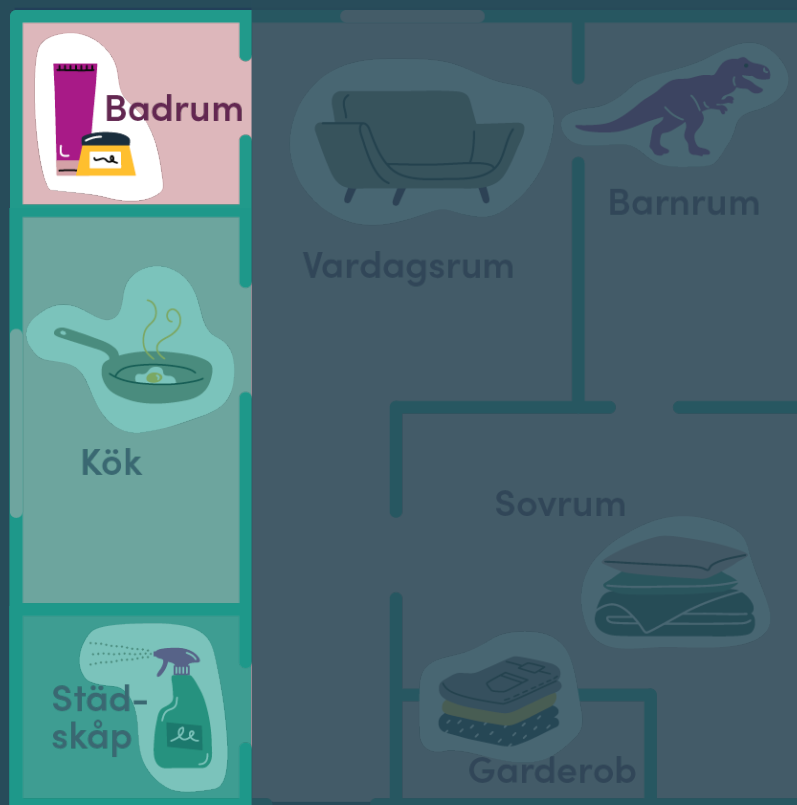

Reflektion: Mitt kemikaliesmarta kök

- 1) Vad har hänt sen sist på din kemikaliesmarta resa?
- 2) Hur har de människor du har nära dig reagerat på hur kursen påverkar dig?

I dag: Mitt kemikaliesmarta badrum

Allergiframkallande

Hormonstörande ämnen

Miljöskadliga

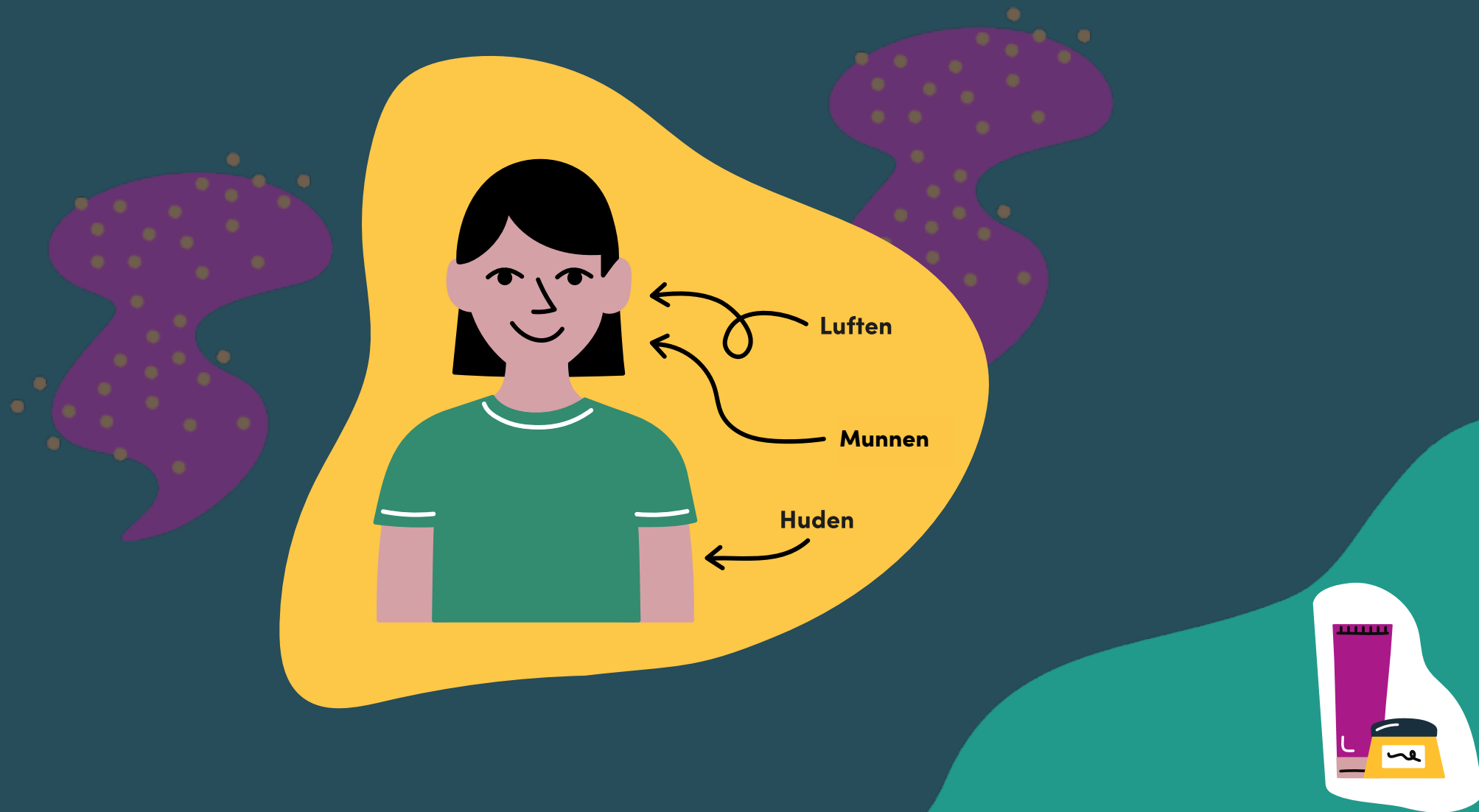
Kemikalier i vardagen

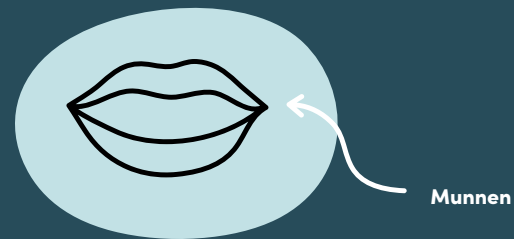
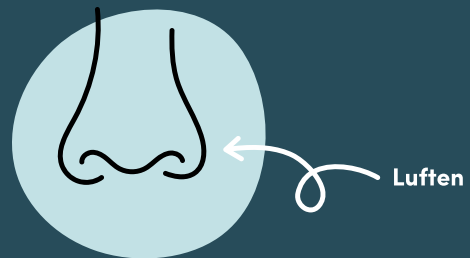
Cocktaileffekten

Hur kommer kemikalier in i kroppen?

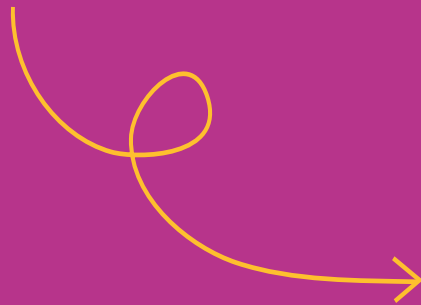

...i badrummet genom

Bikupa

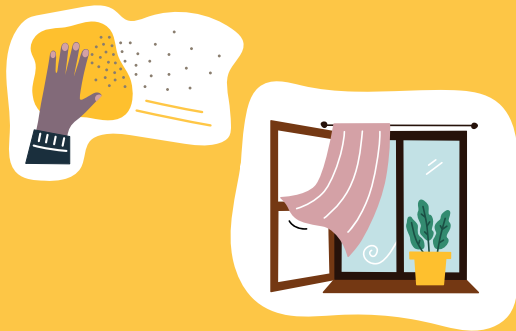
- 1) Hur många produkter (hygien, hårvård, hudvård, skönhetsprodukter...) använder du varje dag?
- 2) Vad är viktigt för dig när du köper en ny sådan produkt?

De viktigaste tipsen

– för att minska din exponering av skadliga kemikalier i hemmet

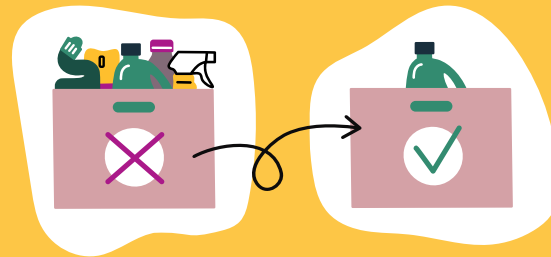
1

Vädra, dammsug & dammtorka

– för att städa bort kemikalier som samlats i dammet.

2

Minimera antal produkter & prylar

– för att minska antalet kemikaliekällor (och ta hand om avfallet på ett säkert sätt).

3

Handla medvetet

– köp produkter som omfattas av EU:s regler och titta efter miljömärkningar som är tredjepartscertifierade.

Ett kemikaliesmart badrum

A

Välj oparfymerade och ofärgade produkter – så undviker du skadliga kemikalier och allergiframkallande ämnen.

B

Undvik sprejflaskor, konstgjorda rumsdofter och doftljus – de kan sprida skadliga kemikalier och allergiframkallande ämnen i luften.

C

Välj PFAS-fri kosmetika

EU-gemensam kemikalielagstiftning

(som rör konsumentprodukter)

CLP-förordningen innehåller regler om klassificering, märkning och förpackning av kemiska produkter.

Kosmetikaförordningen reglerar bland annat produkternas säkerhet, tillverkning, innehåll, märkning & rapportering av oönskade effekter.

Leksaksdirektivet Här finns bland annat regler för hur mycket av vissa ämnen som maximalt får läcka ut ur leksaker, samt förbud mot innehåll av vissa ämnen.

REACH-förordningen

Förordningen omfattar både varor och kemiska produkter, och innehåller även regler om att informera kunder om innehåll av farliga ämnen som finns listade på den så kallade **kandidatlistan**.

RoHS-direktivet gäller för elektronik. Sätter gränsvärden för innehåll av vissa kemiska ämnen.

Tvätt- och rengöringsmedelsförordningen reglerar bland annat skyddsnivån för miljön och människors hälsa.

POPs-förordningen om långlivade organiska föroreningar – miljögifter som är skadliga i låga koncentrationer, som är svåra att bryta ner och som sprids långt från utsläppsplatsen.

Förordning = gäller direkt i alla medlemsländer utan att behöva införlivas i den nationella lagstiftningen.

Direktiv = gäller inte automatiskt i medlemsländerna utan måste skrivas in i de svenska lagarna, förordningarna eller föreskrifterna.

Den svenska lagstiftningen om kemikalier finns i Miljöbalken och kompletteras med förordningar som förtydligar lagen inom olika områden.

Olika myndigheterna har tillsyn över olika produkter:

Kemikalieinspektionen har tillsyn över företag som sätter ut kemiska produkter, bekämpningsmedel och varor på marknaden.

Läkemedelsverket har tillsyn över kosmetika, tatueringsfärger, permanent makeup och medicintekniska produkter.

Livsmedelsverket har tillsyn över material som är avsett att komma i kontakt med livsmedel.

Kommunerna har också visst tillsynsansvar.

Varor vs kemiska produkter

I kemikalielagstiftningen gör man skillnad på **varor** och **kemiska produkter**.

Exempel på **varor** är leksaker, kläder, batterier, möbler och hemelektronik. Förpackningar räknas också som varor.

Exempel på **kemiska produkter** är lim, målarfärg, rengöringsmedel och kemiska bekämpningsmedel.

OBS! Reglerna gäller för produkter som säljs inom EU.

OBS! Regelefterlevnad dålig för produkter som säljs från företag utanför EU via online-marknadsplatser.

Kosmetika i lagstiftningen

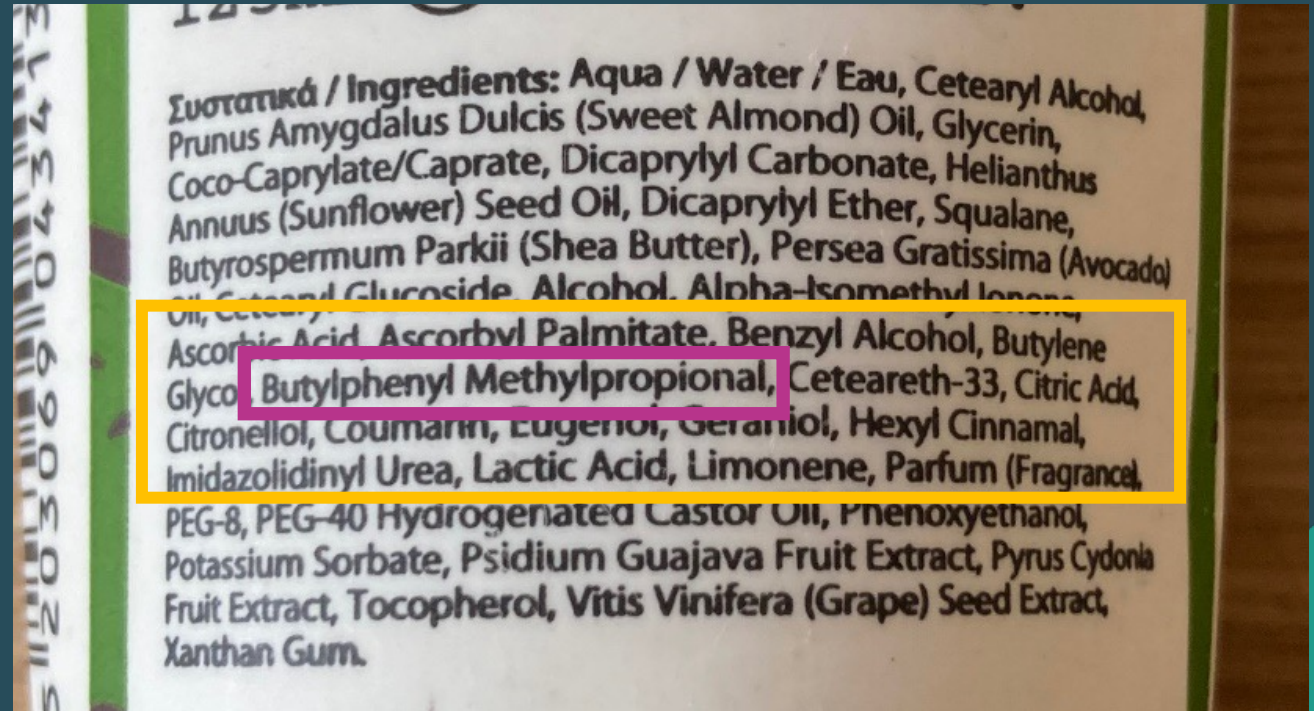
- Kosmetiska produkter som säljs inom EU ska uppfylla **kosmetikalagstiftningen**.
- Läkemedelsverket är **tillsynsmyndighet**
- Produkter får inte vara skadliga vid normal användning.
- Det måste finnas innehållsförteckning.

Varför kan **skadliga** kemikalier **ändå** finnas i skönhetsprodukter?

- Forskning om risker pågår kontinuerligt
- Lagstiftningsprocesser tar tid
- Risker anses inte tillräckliga
- Miljöaspekter prioriteras inte alltid i kosmetikalagstiftning

*Allergena parfymämnen
*Hormonstörande och reproduktionstoxiskt ämne
(förbjudet i kosmetika från mars 2022)

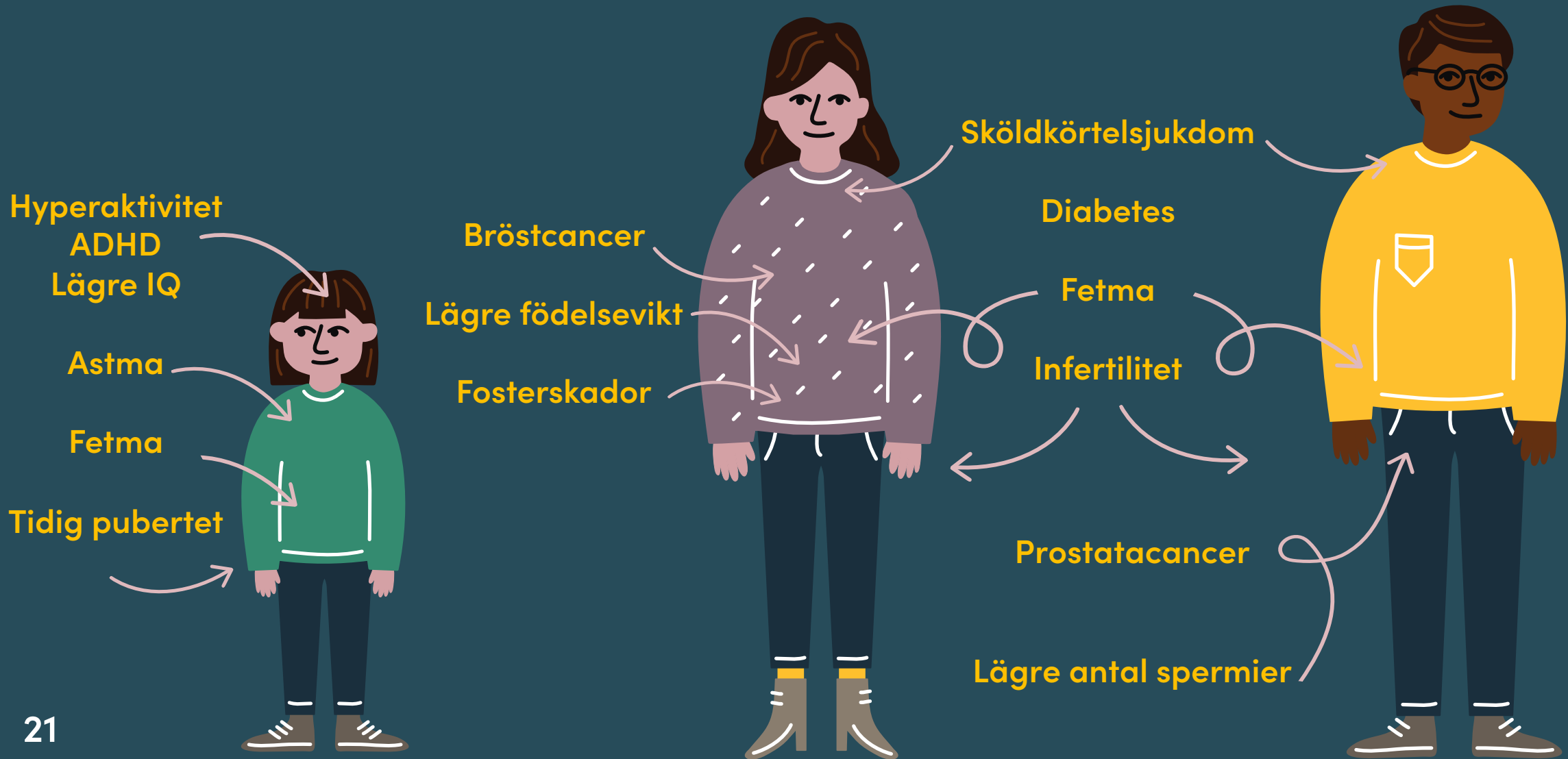

Hormonstörande ämnen

- Hormoner berättar för organ hur aktiva de ska vara
- Vissa kemikalier har liknande strukturer som våra hormoner
- Hormonstörande ämnen kan slå på, stänga av eller ändra normala funktioner
- Kända och misstänkta hormonstörande ämnen
- Exempel på kända hormonstörande ämnen: PFAS, bisfenoler, ftalater, vissa parfymämnen
- Kan ansamlas i kroppen

Hormonstörande ämnen

Granskning: Bara 2 av 31 skönhetsprodukter helt utan skadliga ämnen

Granskning: barnkosmetika får underkänt

- **Alla** granskade läppbalsam och sminkset för barn **innehöll** **önskade ämnen**
- Ämnen som kan vara **allergiframkallande, misstänkt hormonstörande och miljöskadliga**
- Läppprodukter “äts upp”
- Produkterna såldes på **H&M, Lindex, KappAhl, Normal, Apoteket Hjärtat, Hemköp, Apotea, Leksakaffären.se, Amazon, Åhléns, Lekia, FyndiQ, Jollyroom och Partyhallen**

Granskning: Solskydd

Var **10:e solskydd** innehöll skadliga ämnen

Tänk på:

- Skydda dig i första hand med **keps, kläder & skugga**
- Använd **miljömärkt** solkräm
- Välj bort dagkräm med solskydd
- **Burksymbolen** = tid för säker användning

Källa: Råd & Rön, 2023

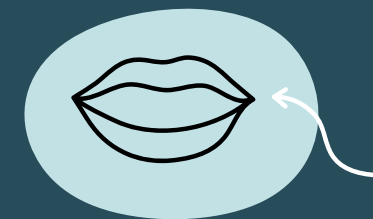
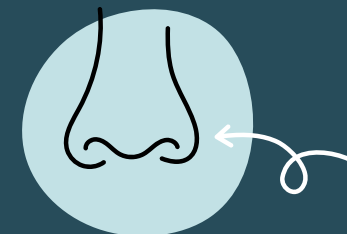
PAUS!

Parfym kan orsaka **allergi**

En tredjedel av Sveriges befolkning har allergi eller överkänslighet.

- **Kontaktallergi** mot doftämnen kan utvecklas genom hudkontakt
- Parfymer, allergener och andra irriterande ämnen kan leda till **kontakteksem**
- Starka dofter kan utlösa **astmabesvär**
- **Doftöverkänslighet** drabbar många; kronisk hosta vanligt symptom
- Både syntetiska och **naturliga doftämne** kan utlösa allergier

Färgämnen – onödiga?

- **Hundratals** olika färgämnen
- Ofta **problematiska** för miljön, ibland långlivade
- Negativa hälsoeffekter
- **Onödiga**

Rent i luften?

- Undvik sprejflaskor och rumsdofter som sprider kemikalier i luften
- Om sprej används, spreja nära inpå en trasa (en centimeters avstånd)
- Syntetiska rumsdofter och doftljus kan påverka doftkänslighet

Var och varför finns PFAS?

Produkter:

Textilier

Trycksaker

Matförpackningar

Pannor/grytor med non-stick

Elektronik

Kosmetika

Växtskyddsmedel

Brandskum

Målarfärger

Byggmaterial

Varför används PFAS i kosmetika?

För att få önskad konsistens.

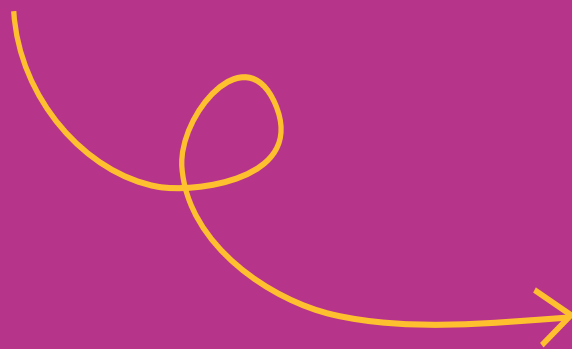
PFAS i kosmetika

- PFAS används i allt från ansiktskrämer till hårvårdsprodukter.
- PFAS hittades i 3,7 procent av sminkprodukter
- Anses inte farlig för den enskilde konsumenten men bidrar till utsläppen av PFAS till miljön
- PFAS kan ersättas eftersom det finns PFAS-fria alternativ för alla de olika produkterna
- **Tips! Undvik produkter med "PTFE" eller ämnen som innehåller orden "polytef", "perfluoro" eller "polyfluoro"**

Aktivitet!

- Kolla innehållsförteckningen på dina produkter. Hittar du skadliga kemikalier?
- Titta efter ämnen från listan på oönskade kemikalier i kosmetika som du hittar här: www.sverigeskonsumenter.se/ämnenikosmetika

Miljömärkningar vs greenwashing

- Miljömärkningar ska vara oberoende, livscykelbaserade, tredjepartscertifierade, ha transparenta kriterier
  - Ex: Svanen/Nordic Swan, Svalan/Bra Miljöval, EU-blomman/EU Ecolabel
- Astma & Allergimärkning utesluter parfymer och andra allergener
- Tips! Välj produkter med både miljö- och Astma & Allergimärkning
- Märkningar med särskilt fokus (utesluter inte alltid skadliga kemikalier i samma utsträckning): EcoCert, Ekologist/Organic, Vegan, Not Tested on Animals

Miljömärkningar vs greenwashing

- Miljömärkningar ska vara oberoende, livscykelbaserade, tredjepartscertifierade, ha transparenta kriterier
  - Ex: Svanen/Nordic Swan, Svalan/Bra Miljöval, EU-blomman/EU Ecolabel
- Astma & Allergimärkning utesluter parfymer och andra allergener
- Tips! Välj produkter med både miljö- och Astma & Allergimärkning
- Märkningar med särskilt fokus (utesluter inte alltid skadliga kemikalier i samma utsträckning): EcoCert, Ekologist/Organic, Vegan, Not Tested on Animals

Greenwashing: vilseledande miljöpåstående.

Vad betyder "naturlig" kosmetika?

"Jag är grön"

"Naturlig"

Aktivitet!

Har produkterna:

- en oberoende miljömärkning?
- en märkning med särskilt fokus?
- något som ser ut som greenwashing?

Ett kemikaliesmart badrum

A

Välj oparfymerade och ofärgade produkter – så undviker du skadliga kemikalier och allergiframkallande ämnen.

B

Undvik sprejflaskor, konstgjorda rumsdofter och doftljus – de kan sprida skadliga kemikalier och allergiframkallande ämnen i luften.

C

Välj PFAS-fri kosmetika

Till nästa gång:

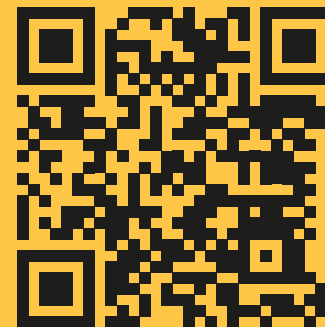
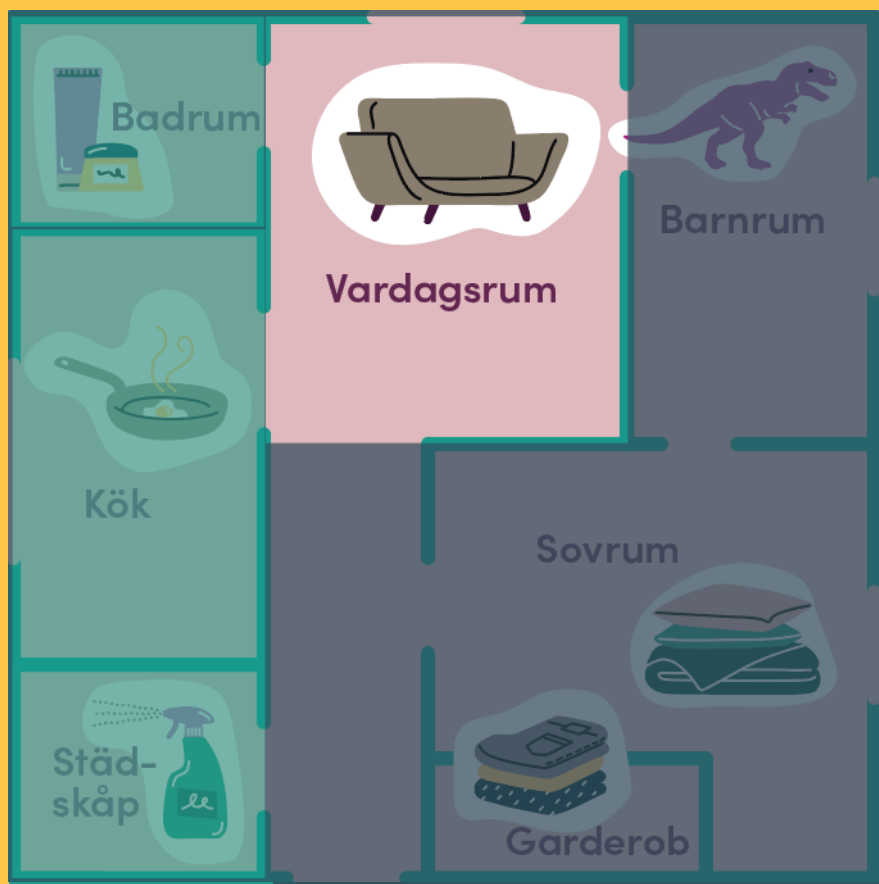
- Ta ett varv i ditt vardagsrum och fundera över vad du har där. Fotografera sådant som du blir nyfiken på ur kemikaliesynpunkt (gärna även märkningar etc. om det finns).
- Gå igenom badrummet med hjälp av verktyget Kemikaliesmart
- Börja fundera på vilka du skulle vilja sprida vidare kunskapen till

Vad vill du göra efter dagens pass?

Tack för i dag!

All info från i dag finns på:

www.sverigeskonsumenter.se/badrummet

Vi ses nästa vecka i vardagsrummet!